

Ετήσιο μάθημα-εργαστήριο των φοιτητών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Εγκληματολογία» του Παντείου Πανεπιστημίου στο Γυμνάσιο-Λύκειο Ε.Κ.Κ.Ν. Αυλώνα
30 Απριλίου 2015

Παρουσίαση: Γιώργος Κοτσιφάκης & Έλενα Συρμαλή, μεταπτυχιακοί φοιτητές ΠΜΣ
«Εγκληματολογία» Παντείου Πανεπιστημίου

Την Πέμπτη 30 Απριλίου 2015 πραγματοποιήθηκε η ετήσια επίσκεψη-μάθημα των πρωτοετών μεταπτυχιακών φοιτητών του ΠΜΣ «Εγκληματολογία» του Παντείου Πανεπιστημίου στο *Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα (Ε.Κ.Κ.Ν.Α)*. Η επίσκεψη υλοποιήθηκε για έκτη συνεχή χρονιά με πρωτοβουλία της Καθηγήτριας και Διευθύντριας του ΠΜΣ Εγκληματολογίας κ. Χριστίνας Ζαραφωνίτου και με την πρόθυμη συνεργασία του Διευθυντή του Γυμνασίου-Λυκείου του Ε.Κ.Κ.Ν.Α. κ. Πέτρου Δαμιανού, καθώς και όλων των καθηγητών του σχολείου, κατόπιν εγκρίσεως της Διευθύντριας του ΕΚΚΝΑ κ. Μαρίας Μπούκη και των αρμόδιων Υπουργείων. Ως επιστημονική συνεργάτιδα του Παντείου Πανεπιστημίου συμμετείχε η Δρ Αναστασία Χαλκιά.

Ειδικότερα, η εκπαιδευτική αυτή δραστηριότητα πραγματοποιείται στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού μαθήματος «*Πόλη και εγκληματικότητα, αίσθημα ανασφάλειας, τιμωρητικότητα*», με διδάσκουσα την Καθηγήτρια κ. Χρ.Ζαραφωνίτου και σε υλοποίηση του πρωτοκόλλου συνεργασίας με το Γυμνάσιο-Λύκειο ΕΚΚΝΑ. Το θέμα του μαθήματος αφορούσε εφέτος τις **στάσεις των μαθητών/κρατουμένων απέναντι στις ποινικές κυρώσεις, το έγκλημα και την ποινική δικαιοσύνη.**

Κατά την έναρξη του μαθήματος, ο Διευθυντής του σχολείου κ. Πέτρος Δαμιανός, τόνισε τη σημασία της εν λόγω επίσκεψης τόσο όσον αφορά το εκπαιδευτικό τμήμα της, όσο και την αξία που έχει το γεγονός της αλληλεπίδρασης των μεταπτυχιακών φοιτητών με τους μαθητές του σχολείου του ΕΚΚΝΑ. Στη συνέχεια, η Καθηγήτρια κα Ζαραφωνίτου ανέλυσε με ευσύνοπτο τρόπο τις βασικές έννοιες που τέθηκαν προς συζήτηση και εστίασε στις λειτουργίες και σκοπιμότητες της ποινής καθώς και στην ιστορική εξέλιξή τους, δίνοντας έμφαση στον δημοκρατικό τρόπο έκτισης των ποινικών κυρώσεων. Στη συνέχεια, οι μαθητές και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές χωρίστηκαν σε μικτές ομάδες των οκτώ περίπου ατόμων και ακολούθησε μεταξύ τους συζήτηση σχετικά με συγκεκριμένα «σενάρια» εγκλημάτων και τις θεωρούμενες ως κατάλληλες ποινές.

Γενικότερα, οι μαθητές εξέφρασαν τις απόψεις τους για το είδος των ποινών που θα έπρεπε να επιβάλουν τα δικαστήρια στους δράστες των εγκλημάτων που παρουσιάστηκαν από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές και προέρχονταν από την υπάρχουσα νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και αφορούσαν τα αδικήματα της ανθρωποκτονίας, κλοπής, ληστείας, διάρρηξης, υπεξαίρεσης, trafficking, κ.ά. Η γνώμη τους συγκεκριμενοποιήθηκε ως προς τη χρονική διάρκεια των στερητικών της ελευθερίας ποινών, το δίκαιο χαρακτήρα τους, τη συνειδητοποίηση ή μη της εγκληματικής πράξης από πλευράς των δραστών και τις προϋποθέσεις που θα έπρεπε να έχουν οι ποινές για να επιτευχθεί ο σωφρονισμός.

Τα κυριότερα σημεία των απόψεών τους συνοψίζονται ως εξής: Η πλειονότητα των μαθητών εξέφρασε χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στους φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος (αστυνομικούς, δικαστές αλλά και δικηγόρους). Οι στερητικές της ελευθερίας ποινές θεωρήθηκε ότι δεν εκπληρώνουν τους στόχους τους, όπως ο σωφρονισμός και η επανένταξη. Ο χρόνιος εγκλεισμός προσλαμβάνεται από όλους ως ιδιαίτερα αρνητικός για την συναισθηματική τους εξέλιξη και διατυπώθηκαν εκφράσεις όπως: *«στη φυλακή δεν γίνεσαι καλύτερος άνθρωπος»* και *«όσο περνάει ο καιρός εδώ μέσα γίνεται χειρότερος»*. Το θέμα της προφυλάκισης προβληματίσε, καθώς θεωρήθηκε από τους μαθητές ότι αυτή ορίζεται χωρίς βάσανο από το δικαστήριο. Οι μαθητές, επίσης, τόνισαν το θέμα της αναλογικότητας των ποινών (βαρύτητα εγκλήματος – ποινή που επιβάλλεται). Αξιοσημείωτο είναι ότι πολλοί μαθητές/κρατούμενοι ανέφεραν ότι νιώθουν καλά μέσα στη φυλακή, ενώ δεν γνωρίζουν ποια θα είναι η τύχη τους έξω. Η στάση τους αυτή συναρτάται με τη φροντίδα που απολαμβάνουν από τους υπεύθυνους του ΕΚΚΝΑ, όπως φαίνεται και από το γεγονός ότι εξαιρούν το σχολείο και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που ακολουθούν από τις αρνητικές συνέπειες του εγκλεισμού τους. Η συζήτηση επεκτάθηκε περαιτέρω με νέους που προετοιμάζονται για πανελλαδικές εξετάσεις, οι οποίοι εξέφρασαν την έντονη αγωνία τους για τα αποτελέσματα των προσπαθειών τους.

Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, ακολούθησε εικαστικό δρώμενο βασισμένο στα συναισθήματα που προκλήθηκαν από την προηγηθείσα συζήτηση-μάθημα, με υλικά που προσέφερε φιλικά το ΠΜΣ «Εγκληματολογία» του Παντείου. Μαθητές και φοιτητές ζωγράφισαν από κοινού και επιχείρησαν να αποτυπώσουν σε διαδοχικά σχέδια εκείνο το σημείο του μαθήματος που τους έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση. Την επιμέλεια και επίβλεψη του εργαστηρίου είχε η καθηγήτρια στο ΕΚΚΝΑ κα Β.Δουζένη. Η ζωγραφική, ως προβλητική τέχνη, βοηθά στην συναισθηματική έκφραση και ουσιαστικά στην αποτύπωση

της πραγματικότητας όπως την αντιλαμβάνεται και τη βιώνει ο καθένας. Τα σχέδια, τα χρώματα, ήταν διαφορετικά μεταξύ τους, άλλα πολύχρωμα, άλλα όχι. Μερικά είχαν ένα ηθικοποιητικό ύφος. Αξίζει να σημειωθεί ότι τους τοίχους του σχολείου κοσμούσαν και έργα προηγούμενων εργαστηρίων των μεταπτυχιακών φοιτητών του ΠΜΣ Εγκληματολογίας και των μαθητών του Γυμνασίου-Λυκείου του ΕΚΚΝΑ.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, ακολούθησε ξενάγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών στους χώρους του σχολείου όπου εντύπωση προκάλεσε, πέρα από τον πλούτο των εικαστικών και καλλιτεχνικών έργων των μαθητών ο διαδραστικός τρόπος εκπαίδευσης. Η εκπαιδευτική χρησιμότητα της εμπειρίας που αποκομίσαμε από το μάθημα στο ΕΚΚΝΑ, είναι ιδιαίτερα σημαντική για όλους μας. Το γεγονός ακριβώς αυτό υποδηλώνει και την επιτυχία της πρωτοβουλίας της διευθύντριας του ΠΜΣ «Εγκληματολογία» Καθηγήτριας κας Χριστίνας Ζαραφωνίτου. Ένα μέρος κάθε επιτυχημένης εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελεί η θεωρητική μελέτη του αντικειμένου και το άλλο αφορά στην εμπειρική διερεύνηση. Ο συνδυασμός των δύο, πολλαπλασιαστικά και όχι προσθετικά, αποτελεί την βάση κάθε επιστημονικής διαδικασίας και εκπαίδευσης. Η επιστημονική κατάρτιση συμπληρώνεται με το εμπειρικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, χωρίς το οποίο εγκλωβιζόμαστε μόνο στα θεωρητικά δεδομένα. Εκφράζοντας την επιθυμία όλων των φοιτητών του ΠΜΣ Εγκληματολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, σημειώνεται ότι θα ήταν χρήσιμο και απαραίτητο να υπάρξουν περισσότερα τέτοιου είδους μαθήματα, με γνώμονα πάντα την ολοκλήρωση της επιστημονικής μας κατάρτισης.